

№ 0076 від 19.04.2022

**Кабінет Міністрів України
Міністерство фінансів України**

*Щодо проблемних питань
бюджетів територіальних громад
в умовах воєнного часу*

Всеукраїнська Асоціація ОТГ в умовах воєнного часу всебічно задіяна в усіх процесах, пов'язаних з наданням різносторонньої допомоги територіальним громадам, починаючи з гуманітарної, закінчуючи фаховим експертним консультуванням фахівців територіальних громад у сферах юриспруденції, економіки, місцевих бюджетів та фінансів в умовах воєнного стану.

Асоціація ОТГ проаналізувала весь спектр змін, внесених до податкового та бюджетного законодавства станом на теперішній час, провела відповідні консультації з керівниками місцевих фінансових органів щодо їх змісту, враховуючи всі об'єктивні ризики зменшення надходжень до бюджетів територіальних громад у зв'язку із змінами, внесеними до податкового законодавства в частині окремих місцевих податків та зборів, зокрема єдиного податку, просить взяти до уваги окремі застереження представників місцевих фінансових органів.

1. Пунктом 9 підрозділу 8 розділу XX Податкового кодексу України (змiнами, внесеними Законом України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану” від 15.03.2022 № 2120-ІХ) встановлено, що тимчасово, з 1 квітня 2022 року до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України, положення розділу XIV Податкового кодексу України застосовуються з урахуванням ряду особливостей, зокрема в частині того, що фізичні особи - підприємці - платники єдиного податку першої та другої групи мають право не сплачувати єдиний податок. В контексті викладеного, є певні ризики щодо того, що даним правом можуть скористатися і ті підприємці, які в даних умовах успішно провадять свою підприємницьку діяльність, отримують значно вищі доходи за рахунок, наприклад, внутрішньо переміщених осіб.

Також, змінами до Податкового кодексу України передбачено, що платниками єдиного податку третьої групи можуть бути фізичні особи - підприємці та юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 10 мільярдів гривень. При цьому, відсоткова ставка єдиного податку

для платників єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені пунктом пункту 9 підрозділу 8 розділу ХХ Податкового кодексу України, встановлюється у розмірі 2 відсотки доходу, визначеного відповідно до статті 292 Податкового кодексу України. Знову-таки положення потребує предметної дискусії, оскільки його застосування на практиці означатиме прямі втрати бюджетів місцевого самоврядування.

На думку Всеукраїнської Асоціації ОТГ вищевикладену проблематику слід було б ґрунтовніше вивчити, і з метою попередження можливих негативних тенденцій в контексті наповнення бюджетів, внести зміни до Податкового кодексу України, зокрема такого змісту: “Фізичні особи - підприємці - платники єдиного податку першої та другої групи мають право не сплачувати єдиний податок, якщо на їхніх територіях ведуться (велися) бойові дії”. Також слід було б змінити положення щодо відсоткової ставки єдиного податку для платників єдиного податку третьої групи в залежності від того, ведуться чи не ведуться на відповідних територіях бойові дії.

2. Законом України від 15 березня 2022 року № 2120-IX “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану” встановлено, що тимчасово, на період з 1 березня 2022 року по 31 грудня року, наступного за роком, у якому припинено або скасовано воєнний, надзвичайний стан, не нараховується та не сплачується плата за землю (земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки (земельні частки (паї), що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, та перебувають у власності або користуванні, у тому числі на умовах оренди, фізичних або юридичних осіб, а також за земельні ділянки (земельні частки (паї), визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні фортифікаційні споруди.

Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, визначається Кабінетом Міністрів України. Станом на теперішній час відповідного переліку немає. Однак, навіть у територіальних громадах, де не ведуться активні бойові дії є уже випадки не сплати даного виду податку, що спричинює ризики здійснення видатків бюджетів територіальних громад, передусім захищених статей видатків. Враховуючи викладене Всеукраїнська Асоціація ОТГ просить надати детальне роз’яснення щодо застосування вищезазначених норм Податкового кодексу України.

3. Не до кінця зрозумілим залишається питання джерел компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг.

Пунктом 7 Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 2022 р. № 333 зазначено, що компенсація здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів (зокрема резервного фонду бюджету), коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності і господарювання, іноземних держав та міжнародних організацій у вигляді благодійної, гуманітарної та матеріальної допомоги, а також добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, благодійних організацій та громадських об'єднань, інших не заборонених законодавством джерел виключно у безготівковій формі за зазначеними у заяві банківськими реквізитами до 20-го числа місяця з дня закінчення звітного місяця за умови відсутності заборгованості власника жилого приміщення за житлово-комунальні послуги.

Всеукраїнська Асоціація ОТГ просить надати роз'яснення щодо джерел, за рахунок яких коштів повинна здійснюватися компенсація витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг.

4. Згідно постанов Кабінету Міністрів України від 10 березня 2022 р. № 245 та від 1 квітня 2022 р. № 401 відповідно до абзацу другого підпункту 2 пункту 22 розділу VI “Прикінцеві та перехідні положення” Бюджетного кодексу України скорочено видатки та кредитування загального фонду державного бюджету, передбачені головним розпорядникам коштів державного бюджету на 2022 рік та збільшено обсяг видатків за програмою 3511030 “Резервний фонд”. Скорочено цілий ряд субвенцій, в тому числі і обсяг освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам в загальному обсязі 10 804 383,8 тис. грн.

Всеукраїнська Асоціація ОТГ звертає увагу, що місцеве самоврядування продовжує свою роботу в умовах воєнного стану. Органи місцевого самоврядування всіх рівнів співпрацюють з військовими адміністраціями та військовим командуванням, виконують свої повноваження в залежності від ситуації та обставин, що складаються у кожній громаді в залежності від того, де вона знаходиться, залучаючи всі ресурси територіальної громади, в тому числі і фінансові.

Враховуючи зміни, внесені до бюджетного та податкового законодавства з початку запровадження воєнного стану в Україні, в частині місцевих податків та зборів, трансфертної системи, які в кожному разі призведуть до втрат бюджетів територіальних громад, непрогнозованість подальшої ситуації, оскільки війна в Україні триває з усіма витікаючими наслідками для всіх сфер, в тому числі – для економічної та фінансової, Асоціація ОТГ просить зважати, що місцеве самоврядування як і держава потребує значних фінансових ресурсів з метою вчасного та належного реагування на всі виклики, що постають в територіальних громадах в умовах воєнного стану.

Всеукраїнська Асоціація ОТГ просить прийняття паритетних рішень у сфері фінансової системи України, в тому числі і, з врахуванням тих втрат бюджетів територіальних громад, які виникають із-за внесення змін до податкового законодавства в частині місцевих податків та зборів, і **виділення у зв'язку з цим з державного бюджету бюджетам територіальних громад додаткової дотації на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок надання пільг, встановлених державою.**

5. Сьогодні існують проблеми застосування окремих положень постанови Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 року №590 “Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану”, які потребують внесення змін,

Зокрема слід доповнити постанову положенням щодо придбання матеріалів для благоустрою населених пунктів (вапно, фарба, цемент та інші матеріали), оскільки постановою передбачаються послуги з благоустрою, а з точки зору органів казначейської служби – це роботи з кошторисом інших підприємств, які надають ці послуги. В більшості громад є комунальні установи з благоустрою, і їм необхідні лише матеріали для роботи.

6. Проблемним питанням залишається зарахування коштів від викупу земельних ділянок сільськогосподарського призначення в розмірі 90% (пункт 6 статті 71 Бюджетного кодексу України) в частині відсутності коду доходу. Асоціація ОТГ просить вирішити дане питання, внести зміни до відповідного нормативно-правового акту.

Всеукраїнська Асоціація ОТГ просить врахувати вищезазначені пропозиції та в подальшому продовжити діалог щодо врегулювання проблемних питань місцевих бюджетів та фінансів, що виникають в умовах воєнного стану.

**Голова Всеукраїнської
Асоціації ОТГ**

Олександр Корінний